

Inleiding

Net als tijdens de bespreking van de perspectievennota eerder dit jaar, gaan we ook nu niet de hele begroting punt voor punt doornemen, maar focussen we ons op de onderwerpen die wat ons betreft extra aandacht verdienen. We delen onze visie met de andere fracties en met het college op die onderwerpen. Ook besteden we aandacht aan de voorstellen voor nieuw beleid die we bij de perspectievennota hebben ingebracht. Voor één van die onderwerpen, groene schoolpleinen, hebben we een motie voorbereid, die we zullen indienen. Met deze beschouwing delen we niet alleen onze visie op verschillende cruciale onderdelen uit deze begroting, maar ook onze visie op een aantal grote maatschappelijke vraagstukken. We kunnen op die vraagstukken alleen echte, eerlijke vooruitgang boeken als we dit vanuit de gedachte van brede welvaart doen; ecologische, sociaal-culturele en economische aspecten worden dan in samenhang met elkaar gezien.

Openbaarvervoer/mobiliteit/verkeer

Mobiliteit en verkeer spelen een grote rol in het aantrekkelijk en leefbaar houden van onze gemeente, in het terugdringen van vervuiling en in het gebruik van fossiele brandstoffen. We zien de fiets als belangrijkste vervoersmiddel voor de korte en middellange afstand en daarbij horen goede fietsverbindingen. We zijn blij dat we steeds meer onze visie terugzien, onder andere in de onlangs vastgestelde visie op mobiliteit. Er is in Bergeijk een stevige fietsambitie, waarin wij veel vertrouwen hebben. We hebben echter zorgen over de robuustheid van het openbaar vervoer. Als we mensen uit de auto willen krijgen, zijn ook goede busverbindingen nodig die ons met het stedelijk gebied en de rest van de Kempen verbinden. Een stevige lobby richting de provincie is daarbij nodig. We roepen het college dan ook op om die lobby te voeren, in de aanloop naar de nieuwe concessie in 2026, en ons als gemeenteraad te informeren over de voortgang daarin.

Centrumvisie/transformatiefonds

Als het gaat om de centrumvisie van de gemeente Bergeijk is gebleken dat deze effectief was in het verleden. Er is momenteel weinig winkelleegstand, winkels en horeca zijn in het centrum gevestigd en door het initiatief vanuit de fractie van GroenLinks-PvdA Bergeijk voor de belevingsboulevard, is het centrum een stuk aantrekkelijker geworden. Echter vragen wij ons af of het niet verstandig is de centrumvisie te evalueren en te actualiseren. En aangezien het transformatiefonds in directe verbinding staat met de centrumvisie, willen we deze graag in samenhang bekijken. Wij kunnen niet instemmen met een verlening van het transformatiefonds als niet duidelijk is of dit in de toekomst aansluit bij de doelen en wensen van de gemeenteraad ten aanzien van de centrumvisie.

Grondwaterstanden/gebiedsgerichte aanpak

Een van de grote problemen in onze regio is het tekort aan water en de lage grondwaterstanden. Vasthouden van water moet hét belangrijkste uitgangspunt worden, in plaats van het zo snel mogelijk via de Keersop en de Run afvoeren richting zee. Als we dat doen, dan hoeft het onttrekken van grondwater ook minder problematisch te zijn, omdat er water in het gebied beschikbaar is. Hierbij is er een grote rol voor bufferzones tussen natuur, landbouw, industrie en individuele burgers om waterzekerheid te garanderen in onze gemeente. Een gebiedsgerichte aanpak, zoals we deze ook in de begroting lezen, is een goed instrument. Echter is de situatie zo nijpend dat er meer actie nodig is. We roepen het college dan ook op om extra stappen te zetten en samen met de waterschappen en provincie te kijken wat er mogelijk is als het gaat om het beschikbaar stellen van gronden langs de beken voor beekherstel en het creëren van bufferzones. Dit zal resulteren in behoud van natuur, beschikbaar water voor inwoners en het behoud van agrarische activiteiten.

Stikstof/perspectief landbouw

Het zal niemand ontgaan zijn dat onze natuur, landschap en biodiversiteit verslechteren en onder druk staan. Dit komt onder andere door de versnippering en geringe hoeveelheid van natuurgebieden, verdroging en stikstofuitstoot. Die laatste wordt op zijn beurt weer veroorzaakt door bouw, mobiliteit en landbouw. Er bestaat daarmee spanning tussen landbouw, mobiliteit, bouwprojecten en natuur. We waarderen onze agrariërs, we zien voor welke enorme uitdagingen zij staan en welke inspanningen zij de afgelopen jaren al hebben geleverd. In onze visie gaan we niet toe naar minder boeren, maar wel naar minder vee. Onze gemeente zou natuurinclusieve kringloop- en grondgebonden landbouw moeten stimuleren, waarbij toegewerkt wordt naar een gezondere bodem, betere luchtkwaliteit en schoon water. Dat zou agrariërs weer een duidelijk perspectief geven. We zien graag dat er nagedacht wordt over alternatieve verdienmodellen, waardoor bestaanszekerheid voor agrariërs behouden blijft. We zien het pachtbeleid als één van de instrumenten om agrariërs daarbij te faciliteren. U heeft onze visie daarop al eerder kunnen lezen. Het pachtbeleid zal het komend jaar geactualiseerd worden. Als raad geven we daarvoor de kaders mee. Een van onze voorwaarden zal zijn dat agrarische ondernemers die naar een natuurinclusieve landbouw willen overgaan betere pachtcondities krijgen dan anderen.

Natuurontwikkeling/NP Bosland

Er wordt een samenwerking gezocht met de Belgische collega's in verband met de ontwikkeling van een grensoverschrijdend nationaal park. Zoals we al eerder aangegeven hebben, zien we een nationaal park niet alleen als een mooie kans voor ontwikkeling van toerisme. Enkel de focus op toerisme en recreatie strookt niet met de definitie van nationaal park. Voor ons is het belangrijk dat, in de ontwikkelingen aan de Bergeijkse kant van het internationale park, ook samengewerkt wordt met partners op het gebied van natuur- en bosbeheer en dat er aandacht is voor natuur- en bosontwikkeling.

Onderzoek naar nieuw Kempisch bedrijventerrein

We lezen dat er gekeken gaat worden naar de mogelijkheden naar een nieuw kempisch bedrijventerrein. Wat de fractie van GroenLinks-PvdA Bergeijk betreft moeten we daar goed over nadenken. Het blijven streven naar permanente economische groei, die ten koste gaat van brede welvaart, is wat ons betreft geen goede richting. Economische groei is alleen mogelijk als deze in balans is met ecologische en sociaal-culturele aspecten als gezondheid, milieu, een fijne leefomgeving, sociale cohesie, gelijkheid en bestaanszekerheid. Blijven vasthouden aan oneindige materiele groei die weinig oplevert voor individuele burgers en gezinnen is volgens GroenLinks-PvdA Bergeijk de verkeerde weg. We zullen dus kritisch meekijken naar de ontwikkelingen rondom een nieuw Kempisch bedrijventerrein en daar onze voorwaarden voor aangeven. Denk daarbij bijvoorbeeld aan bereikbaarheid zowel per fiets als openbaar vervoer, voldoen aan voorwaarden van duurzaamheid en de mogelijkheden bieden voor energieopslag en werkgelegenheid bieden aan fatsoenlijk betaalde banen.

WMO-abonnementstarief

We zien ouderen en mensen met een beperking niet als afhankelijk en als kostenposten, maar als integraal onderdeel van de samenleving, als mensen met eigen kracht die ook wat te bieden hebben. Voor wie hulp nodig heeft, is er goede zorg in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. In de perspectievennota zagen we het voornemen van het college om aan een pilot mee te gaan doen, waarbij er gewerkt wordt met een eigen bijdrage naar draagkracht. In de begroting zien we hiervoor geen kostenpost meer opgenomen, omdat het college ervan uitgaat dat er geen kosten gemaakt hoeven te worden, maar er enkel baten van deze pilot zullen zijn. Het zal voor iedereen duidelijk zijn dat het voor onze fractie vanzelfsprekend is dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Onze fractie is dan ook positief gestemd dat het college onze mening deelt. We hopen dat de invoering van een eigen bijdrage naar draagkracht zo snel mogelijk kan worden gerealiseerd, zodat de personeelsdruk op de WMO-zorg afneemt en de zorg bij de juiste mensen blijft terechtkomen.

Investerings in onderwijshuisvesting/ Groene schoolpleinen

Wat ons betreft is het heel wenselijk dat we als gemeente investeren in goede onderwijshuisvesting. Onze fractie dringt al jaren aan op investeren in de modernisering van de onderwijshuisvesting. Onze kinderen verdienen een veilige en moderne school. En we gaan de komende jaren, na lang beraad, investeren in de huisvesting van de Bergeijkse basisscholen. Dat er een prioritering is aangebracht van welke scholen wanneer worden aangepakt is logisch. We kunnen niet alles in één doen en we kunnen de beschikbare middelen maar één keer uitgeven. We zullen als raad de individuele plannen nog ter beoordeling aangeboden krijgen. Tijdens de te verwachten grootschalige renovaties liggen kansen om ook de buitenomgeving toekomstbestendig en duurzaam te maken. De verantwoordelijkheid voor de vergroening van schoolpleinen ligt momenteel bij de schoolbesturen en opvangorganisaties zelf. Zij moeten dit uit eigen zak betalen. Het risico bestaat dat vergroening een sluitstuk op de begroting wordt. Dat zou eeuwig zonde zijn. GroenLinks-PvdA roept het college daarom vandaag in een motie op te onderzoeken of én hoe een financiële prikkel vergroening van schoolpleinen kan stimuleren.

Het belang van aandacht voor ecologie in plannen

Tijdens de bespreking van de perspectievennota hebben we ook gewezen op de natuur- en biodiversiteitscrisis. We hebben gevraagd erover na te denken meer te investeren in de inzet van ecologische expertise, en in gesprek te gaan met andere Kempengemeenten. De reactie van het college was dat dit niet nodig is en dat we een ecooloog inhuren indien gewenst. Uit antwoord op onze schriftelijke vragen maken we op dat er wel het één en ander op het gebied van ecologie wordt gedaan. Echter komen veel ecologische inspanningen enkel voort uit wettelijke verplichtingen. GroenLinks-PvdA Bergeijk wil voorstellen om meer visie gedreven met ecologie om te gaan. Steeds meer wordt duidelijk dat ecologie nodig is voor een duurzame toekomst. Voorbeelden waarbij ecologische kennis gebruikt kan worden zijn het transformeren van groenstroken die niet voor speeldoeleinden gebruikt worden naar meer kruidenrijk grasland. De biodiversiteit van groenstroken kan uitgebreid worden, ook kan ecologische kennis de bestrijding van de eikenprocessierups ondersteunen. Een ander voorbeeld wat we onlangs tegenkwamen is dat er bijvoorbeeld nog hortensia's geplant worden in nieuwe groenstroken. Als een ecooloog meekijkt, kan dit voorkomen worden. Deze plant heeft veel vocht nodig en dat is niet logisch aangezien we steeds meer met droogte te maken krijgen. Ook kan een ecooloog meekijken naar de woningbouwplannen die we hebben en adviezen geven. Tot slot kan ecologische kennis ingezet worden bij de hervorming van onze landbouw. Op deze manier kunnen plannen, indien van toepassing, getoetst en aangevuld worden met ecologische kennis.

We hebben contact gehad met een aantal fracties uit andere Kempengemeenten en ook van hen krijgen we terug dat de betrokkenheid van een ecooloog zich beperkt tot de wettelijke taken. Er is wat ons betreft meer awareness nodig en we vragen nogmaals om goed na te denken over een bredere inzet van ecologische kennis. Graag leggen we dit nu bij u in de week en we komen er volgend jaar op terug.

Zomerschool

We hebben bij het bespreken van de perspectievennota voorgesteld een initiatief als een zomerschool te verkennen. We gingen er van uit dat daar middelen beschikbaar voor zouden kunnen zijn, omdat we de rijksmiddelen voor het onderwijsachterstandenbeleid niet volledig inzetten. We wilden deze middelen wél graag ten goede laten komen aan achterstandenbeleid en dachten daarbij aan een zomerschool. Zowel de andere fracties als het college vonden dat niet nodig, want er wordt al met de schoolbesturen overlegd, we hebben hier geen grootstedelijke problematiek en er is hier voldoende te doen voor kinderen. Ook wordt aangegeven dat er geen onderwijsachterstanden zijn in Bergeijk, dat ideeën vooral van onderop moeten komen en geen geld moeten kosten. Natuurlijk kennen we in Bergeijk niet de grootstedelijke problematiek. Maar toch zien we dat het schooladvies dat Bergeijkse basisschoolleerlingen krijgen een stuk lager is dan het gemiddelde in Nederland, en het percentage laaggeletterden in Bergeijk tussen de 11 en 13 % ligt. Het is dus niet zo dat er helemaal niets te verbeteren is. En we willen immers allemaal graag dat kinderen alle kansen krijgen om mee te kunnen doen in de samenleving. We hebben beluisterd dat er op dit moment geen draagvlak is voor ons voorstel en dat nut en noodzaak niet worden ingezien. We zullen hier volgend jaar nogmaals met u op terugkomen.

Nota cultuurhistorie

Op ons verzoek is de nota kunst en cultuur geactualiseerd. We zien nu in de begroting de erfgoedkaart en cultuurhistorische waardenkaart genoemd worden. Daar zijn we blij mee. We hebben eerder aangegeven dat een actualisatie van de nota Cultuurhistorie ook van belang zou zijn, net zoals de nota Kunst & Cultuur een uitgebreide update heeft gehad. Er is een acuut belang. Kerken lopen leeg, worden gesloten of misschien wel gesloopt. We moeten vroegtijdig nadenken over herbestemming van deze gebouwen. De Kerk op 't Hof is cultureel erfgoed wat in bezit is van de gemeente en dus van al onze inwoners. We willen dat er een integraal plan komt voor het behoud van deze kerk en de kerkgebouwen in de andere kernen, voor nu en in de toekomst. In Riethoven wordt vanuit de kernraad/dorpsraad nagedacht over de kerk daar. En wat denken we ervan om de klok en de bushalte van Rietveld gemeentelijk monument te maken? Deze culturele iconen krijgen zo duidelijke betekenis in relatie tot het andere moderne erfgoed.

Woningbouw/leefomgeving

In de begroting staan een aantal plannen opgenomen waarmee we meer woningen gaan realiseren. We denken dit niet voldoende zal zijn omdat de vraag naar woningen enorm is. Dit zal niet snel afkoelen door de ontwikkelingen in de regio. Denk aan de schaa sprong waarover gesproken wordt. Als we kijken naar de vraag naar betaalbare woningen is er niet genoeg aanbod. Huurwoningen met een huur van 850 euro, die als midden huur worden aangemerkt, zijn voor veel mensen helemaal niet betaalbaar. Daarom hebben we al meerdere keren aangegeven dat we aan de landelijke norm van sociale huurwoningen moeten gaan voldoen. Het college geeft echter aan 20% wel voldoende te vinden. Maar zelfs dat percentage halen we al jaren niet; we blijven steken onder de 14% en de plannen die we hebben verhoogd dat percentage nauwelijks. Om meer woningen te kunnen bouwen zien we dat er steeds meer gekeken wordt naar de optie om actieve grondpolitiek toe te passen. Onze fractie heeft dit punt de afgelopen jaren ingebracht en is niet gehoord door verschillende coalities. We zien het als compliment dat men eindelijk de noodzaak ziet! Bij alle woningbouwplannen moet er een integrale aanpak komen als het om de leefomgeving van deze nieuwe huizen/wijk(en) gaat. De wijken van de toekomst moeten klaar zijn voor hittestress, dit doordat er veel groen aanwezig is. Een ecooloog kan ingeschakeld worden, zodat getoetst kan worden welke planten en bomen het beste passen binnen een bepaalde omgeving. We zijn de afgelopen jaren in Bergeijk flink aan de weg aan het timmeren als het gaat om het verduurzamen van huizen. We zetten momenteel vooral in op isolatie en energiebesparing. Dit zal de komende jaren belangrijk blijven, want alleen dan kan gaan de kosten die een huishouden kwijt is aan energie structureel omlaag. Tijdens de bespreking van de perspectievennota hebben we gewezen op het belang van het vasthouden van regenwater in de tuin en niet door het riool af te laten voeren. We hebben aangegeven dat we graag zouden zien dat elke tuin de beschikking heeft over een regenton. Het college reageerde positief op onze voorstel en tot onze vreugde is men al begonnen met de uitvoering van ons voorstel. Hartelijk dank daarvoor. Diezelfde dank willen we overigens uitspreken voor het oppakken van ons voorstel over de gevonden fietsen. Waar voorheen de fietsen die terechtkwamen op de gemeentewerf vernietigd werden, worden deze nu door de mensen van het Aquinohuis opgeknapt en komen ze terecht bij mensen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Alle lof ook aan de mensen van het Aquinohuis! Mocht men in de toekomst toch wat extra middelen nodig hebben omdat er soms wel eens een zadel of wat ander klein materiaal gekocht moet worden, dan horen we dat graag.

Tot slot voorzitter, de geopolitieke verhoudingen, klimaatveranderingen en toenemende ongelijkheid zullen de komende jaren alleen maar voor meer onzekerheid zorgen bij inwoners. Juist dan is er een lokale politiek en overheid nodig die het vertrouwen geeft, die inwoners vroegtijdig betreft en een toekomstperspectief biedt voor iedereen. Zoals jullie van ons gewend zijn, zullen we het komende jaar actief meedenken. We zullen goede voorstellen blijven steunen, voorstellen die we minder goed vinden proberen te verbeteren en over onderwerpen die door de coalitie vergeten worden, zelf met voorstellen komen.